

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадкі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)

МАТЕРІАЛИ
V Міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ
СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

31 березня – 2 квітня 2021 року

Том 1

ХАРКІВ
2021

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

ISBN 978-617-7886-20-3

Редакційна колегія:

Золотухіна С. Т. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Штефан Л. А. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Твердохліб Т. С. – д-р пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лазарєва О. М. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Дейниченко Г. В. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

Затверджено редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

(протокол №2 від 10.03.2021 року)

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : «Мітра», 2021. Т.1. 313 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, студентів з питань розвитку педагогічної науки й освіти, психолого-педагогічних аспектів інклюзивної освіти, організації дистанційного навчання, реалізації інноваційних технологій, розвитку обдарованої особистості в сучасному освітньому середовищі, професійної підготовки фахівця а також сучасних проблем порівняльної педагогіки.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, магістрам і студентам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Видано за рахунок авторів.

ISBN 978-617-7886-20-3

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2021

Тарарак Н. Г. Організація методичної роботи в закладах дошкільної освіти: ретроспективний аналіз	56
Ткачова Н. О., Щєбликіна Т. А. Онтопедагогіка: суть і місце в системі наукових знань	60
Чжан Хао, Юр'єва К. А. Китайські педагоги про роль народної музики у вихованні дітей дошкільного віку	64
Чжан Ян, Цінь Шен Розвиток ідей музичного виховання в педагогічних концепціях Е. Жак- Далькроза і З. Кодая	67
Чжао Бейбей, Юр'єва К. А. Мультимедіа в художній освіті китайських школярів і проблема медіа освітньої компетентності вчителів (міжнародний досвід)	70
Куліченко А. К. Медичний факультет університету Меріленда: передумови створення та витоки інноваційної діяльності у 19 столітті	73
До Цзінсюй, Го Цзяфей Формування підприємницьких здібностей студентів в університетах КНР	77
Чжан Ювень. До питання формування полікультурної компетентності у студентів китайських університетів	80
Секція II	
Дистанційна освіта: психолого-педагогічний базис, моделі, технології, ресурси	84
Акімова О. М. Тенденції розвитку професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до супроводу дистанційного навчання учнів з особливими освітніми потребами	84
Андрійчук (Радиш) Н. Б., Гвозд'їй С. П. Використання дистанційних ресурсів при вивченні біології людини у загальноосвітній школі	87
Білик В. М., Довгопола М. О., Мазур Д. С. Дистанційне навчання. Проблеми та переваги	91
Довженко Т. О., Небитова І. А. Дистанційне навчання як інноваційна форма професійної підготовки сучасного вчителя початкових класів	94
Дорош Т. Л., Дорошенко В. В. Формування творчої самостійності майбутніх учителів музики в дистанційному процесі	97
Доценко С. О., Чепелєв О. О. Організація самостійної роботи здобувачів освіти в умовах дистанційного навчання	101

2. Положення про дистанційне навчання: наказ МОН № 40 від 21.01.2004 р. URL: <https://eduforme.org/mod/glossary/view.php?id=2753>(дата звернення: 27.10.2020).

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Довженко Т. О.

доктор педагогічних наук, професор
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Небитова І. А.

доктор філософії, викладач
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

У статті розглянуто проблему дистанційного навчання як інноваційної форми професійної підготовки сучасного вчителя початкових класів. Визначено сутність поняття «дистанційна освіта» та окреслено його переваги. Охарактеризовано основні аспекти професійної підготовки сучасного вчителя початкових класів в умовах дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, підготовка майбутніх учителів, початкові класи, онлайн-освіта, групові форми роботи.

The problem of distance learning as an innovative form of training a modern primary school teacher has been considered in the article. The essence of the concept «distance education» has been defined and its advantages outlined. The main aspects of occupational training of a modern primary school teacher in the conditions of distance learning have been described.

Key words: distance learning, training of future teachers, primary classes, online education, team-work.

Зараз людство входить у новий етап розвитку, коли інформаційні технології стають однією з найважливіших складових життєдіяльності людини та соціуму. З огляду на це багато дослідників дотримуються думки, що цілі, зміст і технології в існуючій освітній практиці мають забезпечувати якісну підготовку майбутнього фахівця до інформаційного майбуття, що стрімко наближається.

Зауважимо, що на сучасному етапі розвитку освіти в Україні активізується проблема пошуку нових, інтенсивних форм організації освітнього процесу, що спричинила інтеграцію інформаційних технологій в освіту і сформувала окремий вид навчання – дистанційний. У зв'язку з цим проблема дистанційного навчання як інноваційна форма професійної підготовки сучасного вчителя початкових класів набуває дедалі більшої актуальності.

Питанням розвитку дистанційної освіти присвячені наукові праці таких вітчизняних і зарубіжних дослідників, як: А. Геммелл [3], Т. Голушко [4], І. Делен

[1], Дж. Клегг [3], А. Корольова [5], Дж. Леї [1], Л. Макарова [6], К. Рід [3], Р. Харрісон [3], Ш. Фарахманд [2], І. Шаршов [6] тощо.

Зараз серед науковців не має одностайного рішення, щодо трактування поняття «дистанційне навчання». Так, досить поширеним є визначення поняття «дистанційного навчання» як спосіб отримання освіти з використанням комп'ютерних та сучасних інформаційних технологій, що надає здобувачам освіти змогу навчатися на відстані, без відриву від роботи та виїзду за кордон [7].

Аналіз наукових джерел [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8] дає підстави свідчити, що дистанційне навчання ґрунтується на використанні сучасних інформаційних технологій і комп'ютерних телекомунікацій, що дозволяють здійснювати багатоцільові, трансдисциплінарні освітньо-професійні програми, які будуть доступними для різних соціальних груп і верств населення.

Особливе значення дистанційне навчання має для розвитку закладів освіти у сільській місцевості та віддалених районах, для сфери підвищення кваліфікації фахівців, а також для самоосвіти людей з обмеженими можливостями [2, с. 602].

Слід зазначити, що дистанційне навчання є інноваційною формою професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів і має ряд переваг:

- актуальність, що передбачає використання найсучасніших засобів для здобуття інформації, ІКТ та можливостей Інтернету;
- порівняно більші обсяги інформації, яку можна отримати у коротші строки;
- зручність, за якої кожен майбутній учитель початкових класів має можливість обрати власний ритм та режим отримання знань у комфортній для нього обстановці, що сприятливо вплине на сам процес навчання;
- індивідуалізація, що дає змогу кожному майбутньому фахівцю узгодити навчання зі своїми потребами;
- доступність, що передбачає економію часу та коштів за рахунок використання навчальних приміщень та представлення вільного доступу до навчальних матеріалів;
- гнучкість, яка надає можливість викладати матеріал відповідно до рівня підготовки та базових знань студентів, створюючи додаткові сайти з необхідною інформацією та сайти, на яких майбутні учителі початкових класів можуть обмінюватися інформацією;
- відсутність географічних бар'єрів, за якої надається можливість спілкування з викладачами та здобувачами освіти по всьому світу без обмежень [7; 8, с. 181].

Як зазначають педагоги-практики онлайн-освіти, у дистанційному навчанні використовується безліч педагогічних методів: інтерактивні багаторазові об'єкти дослідження; комп'ютерні моделі, онлайн-тести для самоперевірки, онлайн-завдання, відео- і аудіо-файли, вправи за онлайн-ресурсами, онлайн-дискусії тощо [3, с. 139].

У процесі дослідження ми дійшли висновку, що найбільш ефективними для професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів в умовах дистанційного навчання є групові форми роботи. Перевагою таких форм роботи є, насамперед, організація для майбутніх учителів початкових класів

внутрішньогрупового спілкування, що позитивно впливає на зниження рівня соціальної депривації та її наслідків в умовах вимушеної соціальної ізоляції [6, с. 94].

Групові форми роботи сприяють тренуванню навичок взаємонавчання, побудови комунікації і розширенню кола спілкування, самостійності під час планування спільної роботи, вироблення стратегій вирішення навчальних задач, розподілу ролей і делегування завдань всередині мікрогруп [4, с. 27].

Після застосування групових форм роботи у процесі дистанційного навчання більшість майбутніх учителів початкових класів висловлювали задоволеність спільною діяльністю, позитивно оцінюючи новизну особистого досвіду. Так, для зручності і внесення елементів навчання цифрової грамотності майбутнім учителям пропонувалося виконувати завдання за допомогою різних платформ і додатків: як на їх розсуд, так і рекомендованих (Moodle, Meet, Zoom Google-презентації, Google-документи тощо). Майбутні фахівці без значних труднощів могли самостійно організувати відео-конференції на платформах Meet і Zoom та записувати їх в якості виконаного завдання. Зазначимо, що доцільно використовувати й індивідуальні форми роботи під час дистанційного навчання майбутніх учителів початкових класів, які передбачають недиференційоване оцінювання і застосовуються для фіксації одержаного матеріалу та набуття майбутніми фахівцями умінь критичного мислення і формулювання власної думки [5, с. 150].

З метою підвищення мотивації до навчання, самоосвіти, усвідомлення особистісної цінності і відповідальності, майбутнім учителям початкових класів можна запропонувати інструментарій різного рівня складності, який повинен містити ряд завдань, спрямованих на самодослідження і самотренування емоційно-вольової сфери, особистісних якостей, комунікативних умінь і навичок. Такі дослідження і тренування доцільно проводити як в індивідуальній, так і в груповій формах навчання.

Опираючись на вищезазначене можемо сказати, що побудований таким чином дистанційний процес навчання майбутніх учителів початкових класів дозволить продуктивно виконувати навчальні завдання в онлан-режимі, створювати освітнє онлайн-середовище з відповідним зростаючим рівнем складності і залучати до нього всіх учасників освітнього процесу, урізноманітнювати педагогічний і соціальний досвід майбутніх фахівців, позитивно впливати на розвиток їх цифрової компетентності, сприяти профілактиці негативних наслідків вимушеної соціальної самоізоляції [1, с. 25].

Отже, дослідження доводить, що дистанційне навчання поволі формує новий тип майбутнього вчителя початкових класів – високо вмотивованого і послідовного. Необхідність постійного підтримання інтересу до освіти вимагає від розробників дистанційних технологій нових ідей, які б змогли зробити дистанційне навчання більш цікавим, наприклад, якщо воно включатиме в собі елементи змагання.

Список використаних джерел

1. Delen E., Liew J. The use of interactive environments to promote self-regulation in online learning: a literature review. *European Journal of Contemporary Education*. 2016. Vol. 15 (1). P. 24-33.
2. Farahmand Sh. et al. Distance learning can be as effective as traditional learning for medical students in the initial assessment of trauma patients. *Acta Medica Iranica*. 2016. Vol. 54 (9). P. 600-604.
3. Gemmell I., Harrison R., Clegg Ju., Reed K. Internationalisation in online distance learning postgraduate education: a case study on student views on learning alongside students from other countries. *Innovations in Education & Teaching International*. 2015. Vol. 52 (2). P. 137-147.
4. Голушко Т. Особенности самореализации студента вуза в условиях изменяющейся информационной среды. *Гаудеамус*. 2016. Т. 15. № 1. С. 26-30.
5. Королева А. Особенности критического мышления студентов гуманитарных специальностей. *Вестник Тамбовского университета*. Серия: Гуманитарные науки. 2013. № 7(123). С. 148-156.
6. Шаршов И., Макарова Л. Взаимодействие субъектов образовательного процесса в вузе как фактор повышения качества высшего образования. *Гаудеамус*. 2013. № 1(21). С. 92-96.
7. Що таке дистанційна освіта: як вона працює? URL: <http://www.vsemisto.info/osvita/2355-sho-take-vysha-osvita-jakvona-prazjuje>.
8. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 4 лют. 1998 р. № 74/98-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 27-28. С. 181.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ САМОСТІЙНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В ДИСТАНЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ

Дорош Т. Л.

кандидат наук, професор

КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
м. Харків, Україна

Дорошенко В. В.

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
м. Харків, Україна

У статті розглянуто проблеми розвитку творчої самостійної роботи майбутніх учителів музики в дистанційному процесі. Зазначено, що методика цієї роботи передбачає застосування нових інформаційних технологій. Надано технічні прийоми, що сприятимуть формуванню творчої самостійної роботи майбутнього фахівця та позитивно впливатимуть на його розвиток.

Ключові слова: майбутній учитель музики, творча самостійність, дистанційний процес.